

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ראה
גליון נא (רנ)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

מביאים לנו בזה ציונים ומראי מקומות ללקו"ש מהשיעורים הנלמדים ברמב"ם מריש הל' שבועות עד סוף השיעורים דשבוע הבא.

המערכת

א. הלכות שבועות

פרק ה הלכה כ: "נשבע שלא ישן ג' ימים": ראה לקו"ש חלק י"א ע' 348, וס' תשובות וביאורים ע' 14.

הלכות נדרים

פרק י הלכה יא: "זמן הגשמים... בא"י ר"ח כסלו": ראה לקו"ש חלק י' ע' 215.

הלכות נזירות

פרק ג הלכה יא: "שמשון לא היל' נזיר גמור" (ונ"כ): לקו"ש חלק י"ח ע' 67.

הלכה יד: "ומי שנדר נזיר כשמשון...": לקו"ש ח"י ע' 70.

הלכה טז: נזירות שמואל (רדב"ז): לקו"ש חלק י"ח ע' 67-64.

פרק ד הלכה ט: (צפע"נ) לקו"ש חלק י"ח ע' 64.

הלכה יא: "הריני נזיר ביום שבו דוד בא": לקו"ש חלק ה' עמוד 419.

הלכות ערכין וחרמים

פרק ו הלכה ו: "כהן שהיתה לו שדה חרם...": וכללות ענין הערכין: לקו"ש חלק כ"ב ע' 166.

פרק ח הלכה יג: "לא יקדיש אדם ולא יחרים...": לקו"ש חלק י"ח ע' 222.

ספר זרעים הלכות כלאים

סדר הרמב"ם שמקדים הלכות כלאים להלכות פאה: לקו"ש ח"י ע' 225.

הלכות מתנות עניים

פרק א הלכה א: כללות הגדר דמתנ"ע: לקו"ש ח"י ע' 255.

הלכה ב-ה: "עבר ובצר את כל השדה: לקו"ש חלק י"ז ע' 264.

הלכה יא: (ובכס"מ) ראה לקו"ש חלק י' ע' 215.

פרק ז הלכה יא: "...אסור לתובעו..." : ראה לקו"ש חלק
ל"א ע' 305.

פרק י הלכה א: "ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה": ראה
לקו"ש חלק ט"ז ע' 594.

הלכה ד: ראה לקו"ש חלק ל"ט ע' 203.

* * * * *

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ב. בגליון קצד ס"ג הערתי בלקו"ש פינחס תשמ"ג סעי' יו"ד דשם איתא: "...דאס וואס עס שטייט אין מדרש אז שאול איז געווען דער "מלך ראשון" איז כלל ניט קיין סתירה צו דעם וואס ווערט געזאגט אין רמב"ם (ובכמה מדרשי חז"ל) אז משה רבינו ועד"ז יהושע האבן געהאט א דין מלך - ווייל דער גדר המלוכה פון משה ויהושע איז געווען אן אנדער גדר לגמרי פון מלכות פון שאול ודוד - ביי משה ויהושע איז די נשיאות המלוכה געווען א טפל פון נשיאות בתורה". ועי"ש.

ולכאורה יל"ע לתווך כ"ז עם מ"ש בלקו"ש ח"ח שבועות ס"ה: "פון די ענינים עיקריים וואס האבן זיך אויפגעטאן דורך דער המלך זיינען געווען: א) מלכות (דער ענין פון מלוכה) - וואס אויסער דעם וואס ער איז געווען דער ערשטער מלך וואס איז געווען א מלך אויף אלע אידן (משא"כ שאול)",

וראה שם בשיחה בחידוש דמלכות דוד. שדוקא בזמנו התחיל ענין המלוכה והמסתעף מזה - ביטול למלך וכו', משא"כ לפני"ז, ולכאורה משיחה הנ"ל (פינחס תשמ"ג) מבואר שגם משה ויהושע ה' להם "דין מלך" ולכאורה גם כל הדינים המסתעפים מ"דין מלך".

אבל שו"ר בגליון קצ"ב ע' ט' מ"ש הרב א.י.ב.ג. ליישב קושיית המקנה (קידושין לב, ב) שהקשה דכיון דמבואר שם דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, א"כ איך ה' משה עומד ומשמר לפניהם כמבואר במכילתא פ' יתרו (מובא בפירש"י שם יח, יב.) הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול?

ומתרץ ש"לפי השיחה אפשר לומר, דכיון דמלכותו באה בתור תוצאה וטפל מצד נשיאותו בתורה, א"כ לא תהא הטפל שאני מן העיקר, וכשם דמצד נשיאותו בתורה אמרינן דכבודו מחול, כן הוא גם בנוגע למלכותו, כיון דהוא תוצאה מנשיאותו בתורה, משא"כ במלך סתם שפיר אמרינן דאין כבודו מחול".

ואם כנים הדברים לכאורה אפ"ל דאף שגם משה ויהושע
הי' להם "דין מלך" אבל הביטול האמיתי ועד שאין כבוד של
המלך מחול, התחיל רק ממלוכת דוד המלך.

* * *

בלקו"ש ח"ב ע' 395 ס"ז: "און דאס איז די מעלה פון
דעם אויסשפראך גם זו לטובה אויפן אויסשפראך כל דעביד
רחמנא לטב עביד, גם זו לטובה, מלינט מען אז זו - דאס
אליין (על דרך ווי כל אחד מראה באצבעו ואומר זה א-לי,
רש"י שמות טו, ב. - הערה 18) - איז לטובה. עס איז ניט
נאר אז דאס איז צוליב טוב, נאר דאס אליין איז טוב...".
עכלה"ק (ועיי"ש בארוכה גם בהבדל בהדוגמאות ובשפות
ובאישים).

אבל לכאורה יל"ע מהלשון "גם זו לטובה", ולא "גם זו
טובה" משמע לכאורה שזה דומה לתוכן "כל מה דעביד רחמנא
לטב עביד", ומה שרע"ק אמר "כל מה דעביד וכו'" הוא
לכאורה משום כמה דברים שאירעו לו. ויל"ע.

* * *

בתפלת מוסף דר"ה ויוהכ"פ בפזמון "ונתנה תוקף" נוסח
חב"ד הוא: "מי ישלו ומי יתיסר, מי יעני ומי יעשר, מי
ישפל ומי ירום". והנה זה שבתחלה מתחיל בצד - "מי יחיל"
ואח"כ "מי ימות", "מי ינוח" ואח"כ "מי ינוע" וכו' ואילו
בסוף הופך כנ"ל. הוא. כדי לסיים בטוב, אבל יל"ע מדוע א"כ
הופך גם "מי יעני" לפני "מי יעשר". ואכן במחזור נוסח
ספרד ועוד מקדים "מי יעשר" לפני "מי יעני" ויל"ע.

הרב שלום דובער הכהן
- נחלת הר חב"ד -

ג. בלקו"ש דברים - שבת חזון ש.ז. הערה 16, מכיא בענין
מאמרי תו"א ולקו"ת שבאו על פסוקי ההפטורה, דוגמא מתו"א
ר"פ בראשית ד"ה השמים כסאי וד"ה כי כאשר השמים החדשים,
ואומר שהם פסוקים מהפטורה דשבת ר"ח. ואח"כ ממשיך בהערה
(בקטע בפ"ע) ע"ד ד"ה דמאמרים (מסוג אחר, היינו) שאינם
מהפרשה אבל תוכן המאמר הוא בענין הסדרה, ומכיא דוגמא
מתו"א פ' תרומה ומלקו"ת פ' צו ושמיני ע"ש.

ולכאורה צ"ע מ"ש ע"ד פ' בראשית דהד"ה הוא מהפטרת
שר"ח, כי ר"ח (מרחשון) לעולם אינו חל בשבת בראשית, כי
שמח"ת (כ"ג תשרי) לעולם אי"ל בשבת, וגם חלה ביום ו' הרי

שרי"ח הוא ש"פ נח (בדרי"ח מ"ח) ולאידך גיסא - הרי הן השמים כסאי והארץ הדום רגלי, והן כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה, שניהם ה"ה פסוקים (המבוארים במאמרים הנ"ל אשר) מדברים ע"ד תוכן הסדרה - בריאת שמים וארץ.

ואשר ע"כ, לכאורה צ"ב למה הובאו כדוגמא למאמרים מסוג הא' דההערה ולא מסוג הב'.

(ולמעשה אשר גם הד"ה האחרון דלקו"ת הוא כי כאשר השמים החדשים).

הרב שמואל לו
- לונדון אנגלי' -

ר מ ב " ם

ד. בהמשך להא דביארתי בארוכה בגליון מט (שבת נחמו) בביאור מחלוקת הרמב"ם והטור באם כשה"ל פיקח שעשה שליח לגרש את אשתו ואח"כ השתטה - לפני שנתן השליח הגט ליד האשה דלהרמב"ם הגט כשר מהתורה רק פסול מדרבנן ולהטור הגט פסול מהתורה והבאנו את המבואר באחרונים (תפארת ירושלים להגאון מקוטנא ז"ל בפ"ד דגיטין אות ל"ד ובאור שמח בפ"ב מהלכות גירושין הל' ט"ו ועוד). בהסבר המחלוקת דמחלוקתם דהטור קסבר דשליחות הוי שהפעולה ומעשה של השליח הוי כאילו פעל המשלח ולא שגוף השליח נעשה כגוף המשלח וא"כ שפיר צריך שהמשלח יהי' בר דעת באותה שעה שהשליח מנסר הגט ואם אינו בר דעת לא מהני כיון שפעולת השליח הוי כמו שעשה המשלח והמשלח אינו בר דעת. והרמב"ם קסבר דשליחות הוי שהמשלח עושה השליח כגופו, וידו של השליח חשוב כידו של המשלח וכיון שהשליח נעשה בהיותו פיקח תו לא איכפת לן אם לאחר מכן השתטה המשלח והוקשה דבשיחת שבעה עשר בתמוז ש.ז. ביאר כ"ק אד"ש את הרמב"ם ברפ"ז מהלכות גירושין ה"ד שאיתא שם שאם חלה או נאנס השליח משלח הגט ביד אחר וכן אם חלה השני משלחו ביד אחר, ואפילו מאה והאחרון שהגיע הגט לידו נותנו לה ותתגרש בו אפ"ל כשמת השליח הראשון, ע"כ. ומקור דברו בגמ' גיטין דף כ"ט ע"א אמר רב אשי אם מת ראשון בטלו כולן אמר מר בר רב אשי הא דאבא דקטנותא היא (בקטנותו אמר אבי שמועשה זו שיש להשיב עלי', פרש"י שם) אילו מת בעל מידי מששא אית בהו, כולהו מכח מאן קאתו מכח בעל קאתו, אית' לבעל איתנהו לכולהו, ליתא לבעל ליתנהו לכולהו". והרמב"ם פסק כמר בר רב אשי, ומבאר כ"ק אד"ש את מחלוקתם ובהקדים שבשליחות כאשר שליח עושה שליח ישנם ב' אפשרויות א. שרק פעולת השליח הוי כמו שהמשלח עושה ז"א שהשליח

מוסר לו רק את השליח שבו ולא את המשלח ופעולתו של השליח השני היא בכחו של השליח הראשון ולא בכחו של המשלח ולכך כאשר מת השליח הראשון בטלו כולן כך קסבר רב אשי אבל מר בר רב אשי קסבר שהשליח מוסר לו את כל ענינו גם את כח המשלח שבו שלוחו של אדם כמותו ממש רק ששליחותו של השני אינה מכחו של הראשון אלא מכחו של המשלח ולכך אף שמת השליח הראשון לא בטלה השליחות מכיון שהבעל קיים ועפ"ז מבואר גם דיוק לשונו הא דאבא בקטנותא דבשליחות ישנם כמה דרגות המעשה של השליח בלבד מתייחס למשלח עד לשליחות באופן שכל מציאותו של השליח היא דהמשלח.

והנה הרמב"ם פוסק כמר בר רב אשי ז"א ששליחות הוי שגוף השליח כהמשלח והרמב"ם לשיטתו שכתב בפ"ב מהלכות גירושין הט"ו שבפיקח ונשתטה הוי גט מה"ת והבאנו לעיל את המבואר באחרונים בביאור הרמב"ם ששליחות הוי גוף השליח כגוף המשלח ולכך גם בנשתטה הוי גט מהתורה אך הוקשה דהטור פליג על הרמב"ם בפיקח ונשתטה וקסבר דלא הוי גט מהתורה - כהצד בחקירה דשליחות לא הוי גוף השליח כגופו של המשלח אלא שרק פעולת השליח מתייחסת למשלח ומצד שני במת השליח הראשון קסבר דהשליח האחרון לא בטל היינו דקסבר דבשליחות גוף השליח כגופו של המשלח וא"כ צ"ב דהוי סתירא. ע"כ.

ולבאר כל זה נראה ובהקדים דבחלקת יואב חלק חו"מ סימן ג' כתב וז"ל: "אך בעיקר החקירה הנ"ל. אי שליח נעשה כגוף המשלח, נראה לפענ"ד ראי' מש"ס דנעשה כגוף המשלח, והוא מש"ס ב"ק (דף ק"ב) דקאמר הש"ס שאני חטיטין וחטיטין דמועיל בלא הודעה מטעם שליחותי' קעביד וכיד הבעה"ב דמי. ולכאורה אינו מובן דמ"מ מי הודיעו. ודעת המוכר להקנות לבעל המעות ל"ל לבני מערבא. אך לענ"ד דזה הכוונה כיון דעשאו שליח לקנות מין זה א"כ נעשה משליח למשלח ובזה שפיר מועיל אף כשהמוכר אינו יודע כמו במוכר שמכר לראובן ואינו מכירו וסבר שהוא שמעון דפשוט דלא שייך בו מי הודיעו כיון דכוונתו להקנות לגוף הזה. וה"נ אם השליח נעשה כהמשלח. אבל בחטיטין ושעורין דרק מטעם זכי' מועיל. וזכי' הוא רק דהפעולה נתייחס וזהו החילוק בין זכי' לשליחות וכו'".

היינו דמוכיה מהגמ' שם דאיתא 'תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו ליקח לו חטיטין ולקח מהם שעורין ושעורין ולקח מהן חטיטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אמר רבי יוחנן לא קשיא הא ר"מ והא רבי יהודה הא ר"מ דאמר שינוי קונה והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה כו' (קמיתא ר"מ דאמר שינוי קונה בתרייתא ר' יהודה דאמר שינוי

אינו קונה. ומיהו אם פחתו פחתו לו דלאו לעוותי שדרי'.
 (רש"י) מחכו עלי' במערבא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה וכי
 מי הודיעו לבעל חטינן שיקנה חטינן לבעל מעות (למוכר
 החטינן שלצורך בעל המעות הן שיקנה לו דקתני הותירו לאמצע.
 אלא לר' יוחנן דאמר משנה הוא ולא הוי שליחות מיהו שינוי
 לא קני קשיא דממאן קבעי למקני הא לא קננהו בעל מעות
 מעולם, רש"י) מתקיף לה רב שמואל בר סרט אי הכי אפילו
 חטינן וחטינן נמי לא אמר רבי אבהו שאני חטינן וחטינן דשליחותי'
 קעביד וכיד בעל הבית דמי". ומקשה החלקת יואב דלכאורה
 אינו מובן מי הודיע למוכר החטים שיקנה לצורך בעל המעות
 דקתני הותירו לאמצע אלא צ"ל דכיון דעשאו שליח לקנות חטינן
 אי"כ נעשה השליח למשלח ולכך מועיל אף שהמוכר אינו יודע
 כמו באם הבעה"ב מכר לראובן ולא מכירו ולכן סבר שהוא שמעון,
 דלא קשה מי הודיעו כיון דכוונתו הוי' להקנות לגוף זה.
 וה"נ אם השליח נעשה כהמשלח אין קשה מי הודיעו כו'. אבל
 בנתן לשלוחו מעות לקנות חטינן ולקח מהן שעורין שאינו
 מועיל מטעם שליחות אלא רק מטעם זכי' ובזכי' לא הוי
 השליח כהמשלח אלא רק הפעולה מתייחסת לזה שזכה בשבילו דזה
 הוי החילוק בין זכי' לשליחות דזכי' הוי רק הפעולה
 מתייחסת לזה שכוון לזכות בשבילו משא"כ בשליחות הוי גוף
 השליח כהמשלח והנה בחלקת יואב מקשה ע"ז, וז"ל: "ואף דלא
 קי"ל כהרמב"ם בנשתטה המשלח. רק רוב הפוסקים סוברים
 דמה"ת אי"מ (טור - אהע"ז סימן קכ"א) וע"כ דאין השליח נעשה
 כהמשלח וא"כ למה קי"ל דאמרינן בחטינן וחטינן דשליחותי'
 קעביד דמוכח מזה דשליח נעשה כהמשלח". ז"א דמקשה סתירה
 דהטור קסבר בפיקח ונשתטה דמה"ת אינו מועיל כהצד בחקירה
 דאין השליח נעשה כהמשלח אלא רק דהפעולה מתייחסת למשלח
 ואעפ"כ קי"ל בחיטין וחטינן דשליחותי' קעביד דמוכח מזב
 (כדהבאנו לעיל) דשליח נעשה כהמשלח כגופו ממש.

ותי' בחלקת יואב וז"ל: "אבל באמת לק"מ דאף דהשליח
 נעשה משלח מ"מ אינו מועיל מהתורה בנשתטה הבעל כיון דמ"מ
 היא נעשית מגורשת מבעל המשלח והבעל אז שוטה ולכך אי"א
 שיתתווה אז פעולת גירושין או קנין. כיון דאין המשלח אז
 בר קנין כו'. היינו דמבאר דאפ"ל דאנן קסברי כהטור דשליחות
 הוי גופו של השליח כהמשלח בכ"ז בפיקח ונשתטה אינו מועיל
 כיון דאף ששליחות הוי כגוף המשלח בכ"ז למעשה היא מתגרשת
 מהבעל והבעל בשעת מעשה הוי שוטה ז"א שאינו בר קנין ולכך
 אי"א שיתתווה אז פעולת גירושין או קנין. ע"כ.

ולפי"ז מיושב בקל הא דהקשינו דהטור קסבר דמת שליח
 הראשון לא בטלו כלם היינו כהצד בחקירה שגוף השליח הוי
 כהמשלח ובפיקח ונשתטה קסבר דלא הוי גט מהתורה, היינו

כהצד בחקירה דרך פעולת השליח מתייחסת למשלח דלפי החלקת יואב אף אם קסבר הטור ששליחות הוי גוף השליח כהמשלח בכ"ז אפ"ל דאינו מהני מה"ת בפיקח ונשתטה כו' כדמבואר לעיל סברת החלקת יואב בזה שכיון שבשעת מעשה הבעל הוי שוטה שאינו בר קנין וגירושין ולכך א"א שיתהווה אז פעולת גירושין בשביל הבעל שנשתטה.

והנה קשה דבעונג יום טוב סי' קי"ג כתב וז"ל: "וא"כ יש לעיין דאם ישאל המשלח על התרומה מה מהני שאלתו כיון דהוא לא נדר ואף דשלוחו תרם ונדר בשבילו מ"מ כיון דהוא לא חשב ולא דיבר כלל לא שייך לומר גבי' אבל אחרים מוחלין דברו, ולשאל על עשיית השליחות וודאי דלא מהני דאנן שאלה על הנדר או על הפרשה בעינן כדכתיב לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו דברו ולא על עשיית השליח".

היינו דהעונג יו"ט מסתפק באם עשה שליח לתרום לו תרומה האם מועיל שאלה על התרומה דאף דהשליח תרם ונדר בשבילו מ"מ כיון דהמשלח לא חשב ודיבר כלל אלא רק השליח על כך לא יועיל שאלת המשלח.

ומבאר העונג יו"ט וז"ל: "ואפשר לומר לכאורה כיון דשלוחו של אדם כמותו דמי ממש כאלו הבעלים בעצמן הפרישו וע"כ יכולים לשאול על הפרשתו של שליח".

היינו דמבאר דכיון ששלוחו של אדם כמותו הוי גוף השליח כהמשלח וממילא דמי ממש כאלו הבעלים בעצמן הפרישו ולכך יכולין לשאול על הפרשת השליח.

אך דחה שם ביאור זה וז"ל: "מיהו זה אינו דהא דאמרינן ששא"כ אין הכוונה שמחשבים ממש לכל הפרטים כאלו המשלח עשה דבר זה וגופו כגופו רק ששלוחו יש לו כח לעשות דבר זה כמו המשלח. וזה גדר כחו של שליחות להיות כח להשליח לעשות הדבר כמו המשלח".

ז"א דקסבר העונג יו"ט דשליחות לא הוי גוף השליח כהמשלח אלא דרק יש כח ביד השליח לעשות הדבר כמו המשלח והפעולה מתייחסת למשלח ולא שהוי גופו כגופו.

ומוכח כן מהרמב"ם וז"ל: "ולא מבעי לדעת הר"מ ז"ל (בפ"ב מהל' גירושין) שכתב שאם הבעל עשה שליח לגרש ונעשה הבעל שוטה קודם שגירשה השליח דהגט כשר מהתורה ומדרכנן בעלמא פסול שלא יאמרו שוטה בר גירושין הוא דודאי מוכה מזה שאין גדר השליחות להחשב כאלו הוא עושה בגופו דהא כיון שנשתטה הרי אין בכחו לגרש, רק כיון שמשמר לו כחו יכול השליח לגרש אף שהבעל אינו יכול לגרש כעת אלא אפילו לדעת הטור (בסימן קמ"א) שפסק דהגט בטל מה"ת בנשתטה הבעל קודם

גירושינו היינו נמי משום דסובר דכיון דבנשתטה פסק כחו מלגרש וגם שלוחו אינו יכול לגרש ולא משום דסובר דגדר שליחות הוא שגופו של שליח נחשב לגופו של המשלח".

המורם מכל הנ"ל דמוכיח מהרמב"ם דשליחות לא הוי גופו של השליח כהמשלח אלא שהפעולה של השליח מתייחסת למשלח דאם נאמר דשליחות הוי גופו של השליח כהמשלח מדוע פסק הרמב"ם דפיקח ונשתטה הוי גט מה"ת, והלא כיון שנשתטה הרי אין בכחו לגרש אלא צ"ל דשליחות הוי שרק מסר כח לשליח יכול השליח לגרש על אף שהבעל אינו יכול לגרשה עתה.

וכן מבאר דשליטת הטור אפ"ל ג"כ כהצד בחקירה דשליחות הוי רק פעולת השליח כהמשלח וא"כ צ"ב דהוי בסתירה להא דהבאנו לעיל מהאחרונים (תפארת ירושלים ועוד) דלהרמב"ם פיקח ונשתטה הוי גט כיון דקסבר דשליחות הוי גופו של השליח כהמשלח, יעו"ש. וצ"ל הסברות של האחרונים תפארת ירושלים להגאון מקוטנא ועוד והסכרא של העונג יו"ט.

ועוד דהוי סתירה מן הקצה אל הקצה דלהעונג יו"ט פשוט שברמב"ם א"א לומר הסכרא שגוף השליח כהמשלח יותר מאשר בטור שכתב שלא מבעי שברמב"ם א"א לומר ששליחות הוי גופו כגופו אלא אפ"ל בטור אין חייבים לומר ששליחות הוי גופו כגופו אבל אפ"ל ג"כ ששליחות הוי גופו כגופו, משא"כ להגאון מקוטנא פשוט שבטור א"א לומר כהסכרא ששליחות הוי גופו כגופו וברמב"ם נקט בפשטות שחייבים לומר שקסבר ששליחות הוי גופו כגופו.

והנה לפי העונג יו"ט גם א"א לבאר את הרמב"ם כמת שליח הראשון בטלו כלם, דהרמב"ם קסבר דשליחות הוי גופו כגופו וכדלעיל (הא דהבאנו מהשיחה) היות ולשיטת העונג יו"ט מהרמב"ם בדיון דפיקח ונשתטה מוכח דשליחות לא הוי גופו כגופו וצ"ע, ויש עוד להאריך בכל זה, ויתבאר במקומו.

פנחס טוודרוס אלטהויז

- תות"ל 770 -

ח ס י ד ו ת

ה. ב"הערות ותיקונים" לאגה"ק סי' ה' (ק"ז ע"ב) מעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א עמש"כ "אחה"ע" (אותיות הגרון) ולא "אחה"ע" עפמשי"כ בזהר עי"ש.

ולהעיר אשר מצטט אותיות אלו - ג"כ בסדר הזה - לפנ"ז בתניא, באגה"ת פ"ד (צ"ד ע"ב) "ומתחלק לה' מוצאות

הפה אחה"ע מהגרון וכו'". ולמה אין כ"ק מעיר ע"ז פעם הראשונה שבספר?

הרב שמואל לו
- לונדון אנגלי' -

ש י ח ו ת

1. בהתוועדות דש"פ עקב ש.ז. הובא דברי הרמב"ם בהלכות נדרים פרק י"א הלכה ב, שאפילו אם בדקו בתחילת השנה וידעה אעפ"כ צריכין בדיקה גם בסוף השנה, וע"ז נתבאר שבדברי הרמב"ם יתאימו גם עם הגירסא המובאת בגמ' שלפנינו, דסד"א כיון דאמר מר ל' יום חשובין כשנה ובדקו ולא ידעה דתו אי"צ בדיקה קמ"ל שממשיכים בבדיקה.

ושמעתי מקשים דלפ"ז יוצא לכאורה שהרמב"ם אומר סברא מחודשת מדעת עצמו. וא"כ הי' צ"ל ויראה לי.

ונראה לבאר ובהקדים.

דהנה, מצינו שגם הערוך לנר מבאר דעת הרמב"ם לפי הגירסא המובאת בגמ' שלפנינו, והיינו דמה שהגמ' אמרה בדבקה ולא ידעה איירי למד"א ל' יום חשובים כשנה, אבל הרמב"ם דס"ל שיום כשנה, ליכא למימר דסד"א כיון שבדקו יום אחד ולא ידעה תו לא לבדוק וכי מפני שיום אחד לא ידעה, נימא דכל השנה כבר לא תדע, לכן דיעה זו ס"ל, שהחידוש הוא דסד"א כיון שבדקו יום אחד וידעה, תו לא לבדוק, דנימא שהיא בחזקת שיוודעת, קמ"ל שאעפ"כ צריכין בדיקה, והיות שהרמב"ם ס"ל שיום כשנה לכן לפי דעתו, צריכים ללמוד כסברא האחרונה דסד"א שאם ידעה תו לא לבדוק קמ"ל דבודקים.

אלא שעדיין צ"ב בשלמא אם בדקו רק יום אחד וידעה, ואעפ"כ צריכים עדיין בדיקה, אפשר להבין, די"ל שבדיקה דיום אחד לא סגי, אבל מה הסברא, ומנא לי', שאם בדקו שלשה פעמים וידעה, שאעפ"כ יצטרכו בדיקה. וכפס"ד הרמב"ם שבדקין מתחילת השנה ועד סופה, אבל לפי המבואר בהתוועדות אתי שפיר, דכיון שאין לה דעת ליציבה, והדיעה, שהיא ידעה בבדיקה לא היתה דיעה אמיתית, וממילא מה מועיל זה שבדקים פעמים רבות, כיון דכל פעם שידעה, לא הי' זה דיעה אמיתית אלא במקרה זה ידעה.

ובזה גם יובן מה שכתב המאירי בטעם הרמב"ם וז"ל:
ונראה לי הטעם משום שמא כשבדקנום וידעו מקרה הוא שהי', עכ"ל. ואכתי צ"ב מדוע שלא נסמוך על החזקה, אבל לפי המבואר בהתוועדות יובן שפיר דברי המאירי דהיות שאין לה

דעת יציבה. ממילא זה שעכשיו ידעה אינו אומר שדיעה זו תישאר לה לעד אלא יתכן שמקרה הוא שהי'.

ולפי"ז יש לתווך דברי הערוך לנר עם המבואר בהתוועדות שהרמב"ם איירי למד"א יום כשנה, וע"ז מחדשת לנו הגמ' דסד"א כיון שידעה, תו, אי"צ בדיקה, קמ"ל שצריך. והטעם כיון שאין לה דעת יציבה וממילא השתא ליכא לאקשווי ומנ"ל שאם ידעה פעמים רבות דג"כ צריך בדיקה, דהסברא עצמה. אומרת שאין לחלק. וממילא שפיר יש להרמב"ם מקור מהגמ' שלנו אפילו אם לא נשנה הגירסא המובאת לפנינו. ולכן לא כתב הרמב"ם יראה לי.

אלא דיש להעיר בדברי הערוך לנר שכתב דמה שהגמ' אמרה דבדקו ולא ידעה איירי למד"א ל' יום כשנה. ואילו בפירוש המשניות להרמב"ם הוצאת קאפח עמ' שעה, איירי שם הרמב"ם למד"א ל' יום כשנה, ואעפ"כ למד סד"א כיון שבדקה וידעה.

ובדוחק י"ל שכונתו. דלמד"א ל' יום כשנה יכול ללמוד בין ידעה ובין לא ידעה. ואילו למד"א יום כשנה, ע"כ צריך ללמוד שידעה. אלא דלפי"ז אם למד"א ל' יום כשנה, היתה אפשרות ללמוד. בין ידעה ובין לא ידעה הי' עדיף יותר ללמוד דידעה. שזה חידוש יותר גדול מאשר לא ידעה, וכקושית הרדב"ז ועוד. ואולי מטעם זה שינה הרמב"ם במהדו"ת ולמד שידעה.

והנה בספר מעיל שמואל הקשה כיון דתני בודקן כל י"ב בת י"א ויום אחד נדרי' נבדקין. אז מובן מעצמו שבת י"ב ויום אחד אי"צ בדיקה וא"כ מדוע חוזרת המשנה לומר בת י"ב יום ויום נדרי' קיימין. ותירץ דלפי הרמב"ם א"ש דסד"א דדוקא בבת י"א ויום שם אמרינן שאעפ"י שידעה, צריך עוד פעם בדיקה. אבל בת יב, עם היות שאם בדקו וידעה אי"צ לבדוק עוד פעם, אבל פעם אחת לכה"פ כן צריך בדיקה קמ"ל שגם פעם אחת אי"צ, והנה מפשטות לשון הערוך לנר הי' מקום להו"א. דכיון שאפילו אם יום כשנה וידעה צריך בדיקה א"כ מדוע שלא יצטרכו אחר יב לבדוק לכה"פ פעם אחת, אבל לפי המבואר בהתוועדות. מובן שפיר שיש לחלק, כיון שבת יא אין לה דעת יציבה ובת יב יש לה דעת יציבה וממילא הרי"ז הבדל עצום, וממילא אין שום מקום להו"א לומר שיצטרכו לכה"פ לבדוק פעם אחת כי אם יש לה דעת יציבה, מדוע שיצטרכו בכלל בדיקה, וממילא א"א לפרש כמעיל שמואל.

ובאור שמח ג"כ יישב הרמב"ם עפ"י הגירסא דלפנינו. וראה חוסן ישועות שהקשה לדעת הרמב"ם דלא משמע כן מלשון המשנה בודקין כל י"ב דמשמע שאם ידעה תו לא צריך בדיקה.

ועד"ז הקשה לדעת הרמב"ם שמופלא סמוך לאיש הוי דאורייתא. א"כ אם ידעה מדוע שנוציאה מחזקתה, אך לפי המבואר בהתוועדות א"ש, דמבואר שם שמופלא הוא לשון מקיף, וא"כ לפני גיל י"ב, שם מה שידעה הוא רק לפעם זו, כלומר שבפעם הזאת החליטה והבדילה בדעתה אבל יתכן שבפעם אחרת היא תחשוב אחרת. כיון שגם בפעם הקודמת היתה החלטתה רק בבחי' מקיף. ולא היתה דעת יציבה. ולכן יורד קושיתו הראשונה, כיון שמה דמשמע שע"י בדיקה יודעים, אי"ז שיודעים לתמיד, דאיך אפשר בזמן שזה באופן מקיפי, וע"כ ידיעה זו הוא רק לפעם זו שהחליטה בדעתה, וא"כ על כל פעם צריך בדיקה.

והנה בהתוועדות דכ"א מנ"א הביא כ"ק אד"ש שבפ"י המשניות להרמב"ם הוצאת קאפח, איתא כהגירסא שמובא ברדב"ז.

ולמעיר שבקשר לזה זכיתל לקבל מענה מכ"ק אד"ש וזלה"ק: "עוד מגדיל הקושיא כי מפרש במהד"ק כתב הרמב"ם כגירסתנו נאח"כ שינה - צ"ל מקור חזק ביותר". עכלה"ק.

ועכ"פ לפי המובא בהתוועדות דכפ"י המשניות להרמב"ם הוצאת קאפח איתא כגירסת הרדב"ז. א"כ מלכתחילה אין מקום לקושיא דלעיל שהרמב"ם ה"ל צ"ל יראה לי, כיון שמקורו מהגמ' הוא באופן מפורש.

הרב יוסף יצחק מ. טייכטל
- ברוקלין נ.י. -

ז. בנוגע למה שנתבאר בהתוועדות דש"ק כ' מנ"א וכ"א מנ"א אודות מ"ש הרמב"ם (הל' נדרים פ"א ה"ב) בדין מופלא הסמוך לאיש "הרי שנדרו או הקדישו בתחילת שנה זו ושאלו אותם ונמצאו יודעין ונתקיים נדרם, ונדרו נדר אחר אפילו בסוף שנה זו צריכים בדיקה ואח"כ יתקיים, ואין אומרין הואיל ונמצאו יודעין בתחלת השנה אין צריכין בדיקה, אלא בודקין אותם את כל השנה הזו כולה", דהרדב"ז כתב ע"ז דכן הוא גירסת הרמב"ם בנדה מה, ב, "היכא דבדקנא שלשים וידעה להפלות", ולא כגירסתנו "ולא ידעה להפלות" (וכ"כ הב"ח והב"י בטור יו"ד רל"ג), והוקשה ע"ז דכפיהמ"ש מבואר דגירסת הרמב"ם הוא כגירסתנו, ולכן נת' בש"ק דאפי' לפי גירסתנו סב"ל להרמב"ם מצד הסברא דאפי' אם ידעו מקודם, אפשר דאח"כ לא ידעו, כי הדעת שלהם הוא רק באופן מקיף, ולכן בעינן בדיקה גם אח"כ. ואח"כ הובא דכפיהמ"ש מהודרת קאפח מבואר שגירסת הרמב"ם הוא כמ"ש הרדב"ז.

ויש להעיר במ"ש בס' בית המלך (לה"ר יוסף ב"ר אהרן ו' חסון, שאלוניקי תקס"ד), הל' נדרים שם, שגם הוא מביא מ"ש המפרשים דגירסת הרמב"ם הוא "וידעה להפלות" ומקשה

ע"ז מפיהמ"ש כנ"ל, וכתב ע"ז שמצא בח"י הריטב"א נדה שם בכת"י וז"ל: וכיון דתנא בת י"ב שנה ויום אחד נדרתה קיימין בודקין כל שנת י"ב למה ל"י. פ"י, דהא ודאי משמע דבדיקת בת י"א שנה ויום אחד היינו שנת י"ב, ופרקינן סד"א כיון דאמר מר ל' יום בשנה חשובין שנה כיון דבדקנא ל' יום ולא ידעה להפלות תו לא לבדוק ופרש"י ז"ל ונחזקה כקטנה מסתמא קמ"ל, אבל לא מצינן למימר איפכא דסד"א כיון דבדקנא ל"י וידעה להפלות דתו לא צריכא בדיקה, דכיון דקתני כל י"ב שנה ויום אחד נדרתה קיימין בלא בדיקה, אלמא מקמי הכי אין נדרתה קיימין לעולם בלא בדיקה, אבל הא הוה קס"ד דכיון דלא ידעה להפלות כל ל' יום תו לא נבדקה קמ"ל. עכ"ל הריטב"א, ולכן אפשר לומר דשיטת הרמב"ם הוא ממש כמ"ש. הריטב"א דאדרבה זה דבר פשוט דלעולם צריך בדיקה, ולכן אין הגמ' אומרת זה אפ"י לחידוש, כי דין זה מוכח ממ"ש בהמשנה דבת י"ב שנה לא צריכה בדיקה כנ"ל.

(אלא שהוא מקשה על הריטב"א דדילמא בת י"ב אי"צ

בדיקה אפ"י בתחילה, אבל בת י"א צריכה בדיקה עכ"פ פ"א בתחילת השנה, ונשאר בצ"ע.)

ועי' ג"כ בס' חכמת בצלאל (להר"ב רנשבורג) נדה שם שמביא תירוץ מהג"ר מאיר פישלס דלכאורה קשה (כקנשיית הב"ח) דמאי ס"ד שאם לא ידעו פ"א להפלות דתו לא לבדקינהו, ולהקל כולי האי דמה"ת, ולזה אמר דזה תליא בפלוגתא דלקמן מו, ב, אי מופלא סמוך לאיש דאורייתא או דרבנן, דאי דרבנן הוא, יש להקל בדרבנן, ואי דאורייתא הוא אין להקל, גא"כ י"ל דסוגיין דהכא קאי כמ"ד מופלא סמוך לאיש דרבנן, ושפיר אפ"ל קס"ד דשוב לא לבדקינהו, אבל הרמב"ם דפסק דמופלא סמוך לאיש דאורייתא, א"כ ליכא לתרוצי כתירוץ הש"ס, דמהיכי תיתי להקל בדאורייתא שלא לבדוק עוד, ולכן צריך לומר כמו שכתב הרמב"ם דהחידוש הוא דאע"ג דכבר ידעו להפלות צריך לבדוק עוד בסוף השנה דשמא שוב לא ידעו, ואע"ג דזהו קולא שלא לקיים נדרם בלי בדיקה, ואנן השתא קיימינן דמופלא סמוך לאיש דאורייתא י"ל דשאני הכא כיון שאחריה לוקין על הקדשן כמ"ש הרמב"ם בה"ד, א"כ שפיר צריך לבדוק אחריהם להציל אחרים מעונש אם לא ידעו להפלות, וכן תירץ בס' שמלת בנימין יו"ד סי' רל"ג ס"ק א'.

ולפי דבריו אולי אפשר לבאר ג"כ מה שבמה"ק גרס הרמב"ם כגירסתנו, כי זה קאי למ"ד מופלא סמוך לאיש לאו דאורייתא, אבל לפי ההלכה דפסק הרמב"ם דהוה דאורייתא, לכן בחר בגירסא האחרת (שבפיהמ"ש קאפח) "ודיעה להפלות", כי לגירסא זו נמצא דסתמא דגמ' סב"ל ג"כ דמופלא סמוך לאיש דאורייתא, אבל לפי גירסתנו נמצא דסתמא דגמ' סב"ל לאו

דאורייתא. (וכקושיית ר"ב רנשברג שם על תירוץ הנ"ל דכיון דסתמא דגמ' סב"ל דלאו דאורייתא, איך פסק הרמב"ם נגד סתמא דגמ', עיי"ש).

ובחיל' החתם סופר שם תירץ באופ"א דהגמ' אזיל להמ"ד הקדיש ואכלו לוקה, וזה א"א לתלות מפני שיש בו דיעה ובינה להפלות, דמה בכך וכי יש לו חכמה יתירה מנותן התורה ית"ש שאסר לנו חלב ודם ואפ"ה אם אכלו הקטן אינו לוקה, ולמה כאן ילקה, אלא עכצ"ל דזהו גזה"כ מיוחד שיכול לנדור ולהענישו כו', וכיון דזהו גזה"כ הו"א דאם לא ידע בל' יום תו לא נבדקנו, כי הגזה"כ הוא דבעי כל השנה כולה בידיעה, אבל הרמב"ם דפסק דהקטן גופא אינו לוקה נמצא דלא אתינן עלה אלא משום ידיעה ובינה יתירה, א"כ אין שום קס"ד לומר דאחר ל' יום שוב לא נבדקנו, ועכצ"ל להיפך עיי"ש.

וגם לפי דבריו אפשר לומר ג"כ דגירסת המה"ק הי' למ"ד דאכלו לוקה, אבל לפי מ"ש הרמב"ם להלכה דאינו לוקה ע"כ בחר בגירסא האחרת, דמתאים לפי ההלכה. ועי' ג"כ בערוך לנר שם.

(ב) ובהשאלה דלכאורה למה צריך בדיקה ענה"פ למה לא נסמוך על חזקה כדסמכינן בכל דיני התורה, לכאורה יש מקום לדון בזה עפ"י מ"ש בשו"ת הר"ן סי' ס"ו "דאין סומכין על החזקות בדבר שהוא אפשר להתברר" וראה באנציקלופדי' כרך י"ג ע' תקמ"ה בארוכה וש"נ, ולכן המתעטף בטלית מצוייצת יש לו לעיין בציציות אם הם כשרות ואין סומכין על החזקה כיון דאפשר לברר הדבר ע"י בדיקה, ובמילא גם הכא בימא כן דלא שייך לדון כאן דין חזקה כיון דאפשר ע"י בדיקה.

אך באמת אי אפשר לומר כן דהרי הדין דאפשר לברר הוא רק כשאפשר לו לברר בקל, אבל אם אינו יכול לברר אלא בטורח סומכין על החזקה (כמובא באנציקלופדי' שם ע' תקמט) וכ"ש במקום דאי אפשר לברר כלל, כגון דהמופלא סמוך לאיש הלך למדה"י וכיו"ב, דבודאי הי' צ"ל דסמכינן על החזקה כיון דאי אפשר עכשיו עוד לברר, ואילו מלשון הטור שם שכתב "אינו נדר עד שיבדקום פעם אחרת" משמע דכלי בדיקה אי"כ נדר כלל, אפ"ל אם אי אפשר לבדוק, ומסתבר דגם הרמב"ם סב"ל כן.

ועי' בס' מי נדה (להג"ר שלמה קלוגר) נדה שם שחקר בדין זה דמופלא סמוך לאיש צריך בדיקה אם היא באה להקל, והיינו שסתם מופלא סמוך לאיש בחזקת ראוי לנדור אלא אם בדקו וראו שאינו יודע לשם מי נדר דאז אין זה נדר, או שהבדיקה היא להחמיר שמן הסתם הוא בחזקת שאינו ראוי לנדור

אלא אם בדקו וראו שידוע, אז הוה נדרו נדר, ונפק"מ כגון שהדיר הוא את חבריו מנכסיו והקטן הלך לדרכו או מת, ואי אפשר לבדקו, דאם הבדיקה היא לקולא הנה בנדו"ד אסורין ליהנות מן הסתם כיון דלא בדקוהו, אבל אם הבדיקה היא לחומרא, כל זמן דאי אפשר לבדוק אי"כ נדר עילי"ש בארוכה, ומסיים כנ"ל דמהטור משמע דבלי בדיקה אי"ז נדר כלל, וא"כ אי אפשר לומר בזה כנ"ל דלא סמכינן אחזקה משום דאפשר לברר.

ולפי המבואר בהתוועדות דהדעת שלו הוא באופן מקיף, ולפעמים אפשר דדעתו הוא באופן אחד ואח"כ באופן אחר, י"ל דזה דומה לחזקה העשוי' להשתנות, וכמבואר בשו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב סי' מ"ד דמי שהוא עתים חלים ועתים שוטה ובשעה שה' ברי שלח גט לאשתו אין מעמידים אותו בחזקת שה' בריא להוציא את אשתו מחזקת אשת איש, כיון שעשוי להשתנות, וראה גם אנציקלופדי' שם ע' תרל"ו בארוכה, ושישנם דסב"ל דזהו ג"כ הטעם דצריך לבדוק הצלצית קודם שמברך שהם עשויות להיפסק בכל שעה וכו' עילי"ש. ועי' ג"כ בהגהות הג"ר יעקב קאשטר"ו בשו"ע יו"ד שם שביאר הטעם בזה שהקטנים שוכחים מיד מה ששומעים יעו"ש, ומשמע דכוונתו דאולי בתחילה שמעו מענין הנדר שצ"ל לשם ה' וכו' ונדרו, אבל אח"כ שכחו מזה, וזהו ג"כ כהמבואר בהתוועדות דדעתם הוא באופן מקיף כנ"ל, ועי' בלבוש שם שמביא דין זה דצריך בדיקה עוה"פ וכתב ע"ז דכן משמע בקרא כי יפליא לנדור וגו', וכוונתו לכאורה דהוזכר בקרא ענין הנדר כמ"פ, משמע דבכל פעם צריך בדיקה, ויל"ע.

* * *

ג) במה שנתבאר בהתוועדות הנ"ל דאין מבטלים תינוקות של בית רבן לבנין ביהמ"ק, כי הת"ת שלהם זה גופא הוא סיוע לבנין ביהמ"ק.

יש להעיר דעפ"ז יומתק הא דהרמב"ם הביא דין זה כ"פ, הן בהל' ת"ת (פ"ב ה"ב) והן בהל' ביהמ"ק (פ"א ה"ב) כי זה דין בהל' ת"ת משום מעלת התורה, וגם הוא דין בהל' בית הבחירה, דזהו לתועלת הבית הבחירה.

* * *

ד) במה שנתבאר בהתוועדות דט"ו באב דלפי הטעם דאז תשש כוחה של חמה הרי זה קשור עם מהלך החמה, ולא עם יום זה דט"ו באב שהוא לפי מהלך הלבנה, וראה הביאור בזה בהנחה בלה"ק סט"ז.

יש להעיר בזה גם במ"ש בס' הזכרון להגר"י וויינבערג

ע' ק"נ שהאריך בענין זה ומביא כמה דוגמאות לזה שצריכים לומר כלל גדול שחכמים קבעו הדברים לישראל תמיד לפי חשבון חדשי הלכנה הרגיל בידינו, אף שהטעם תלוי בתאריך של חדשי חמה, שכן בדרך כלל "כסדרה" הוא להיות שווים חדשיהם אלו לאלו ולא חילקו ביניהם, ומביא בזה מהתחלת הזמן דתענית גשמים שהוא בל"ז חשון, אף דזה תלוי לפי מהלך החמה, (ומ"מ בשנת העיבור כשמרחשון שלפניו בא מוקדם לפני הזמן הרגיל נחלקו בזה תנאים בתוספתא (ריש תענית) אם הולכים אחר סידרו, או נותנים לה חסרונה, וביאר בצפע"נ (הל' קדוה"ח פ"ד ה"ג ובהל' תעניות פ"ג ה"ט) דפליגי אם ללכת בהתחלת התעניות של גשמים אחר חדשי החמה או אחר חדשי הלכנה), וכן מביא מחמשה עשר בשבט דזה תלוי לפי מהלך החמה ומ"מ קבעו הזמן לפי חדשי הלכנה, וראה ר"ה טו, א, דר' יוחנן שאל מר' ינאי שבט דחדשים או שבט דתקופה, (היינו החודש שנכנס לסוף שלשים יום אחר תקופת טבת) וענה לו ר' ינאי שבט של חדשים, ואף שבישול הפירות הולך אחר החמה תירצו התוס' שם בתירוץ הב' דישראלים מונין ללכנה, והביאור הוא כנ"ל שהתורה קבעה כל תאריכיה לפי חדשי לבנה המתאימים בשנים כסדרן לאותו יום בחדשי חמה, ואף כשיש הפרש ביניהם, ובפרט בשנה מעוברת, זמני התורה לא נשתנו, ומסיים דכן הוא גם בחמשה עשר באב דאף שהוא לפי מהלך החמה שתשש כוחה כו' מ"מ קובעים לפי חדשי הלכנה, יעו"ש בארוכה. וכ"ז מתאים גם למה שנתבאר בהתוועדות, דאפ"ל דקבעו יום פרטי משום דכן הוא לפי סידרו, ואף כשנשתנה כו' הנה יום זה כולל ג"כ כל המשך הזמן בזה כו' כמו שנתבאר שם.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ש ו נ ו ת

ח. בנוגע להצעתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בלימוד הרמב"ם, ועד"ז על מה שהציע בהתוועדות דכ"א מנ"א (המשך דכ' מנ"א) דבשייכות לשנת הארבעים יעשו מ"מ על הרמב"ם.

יש להעיר, דמצינו ברמב"ם קשר מיוחד לשנת הארבעים, דבראש הספר הראשון של יד החזקה, ספר המדע מביא הרמב"ם את הפסוק בתהילים לו, יא. "משוך חסדך ליודעיך וצדקתך לישרי לב" הנה התחיל הרמב"ם את ספרו זה שקראו בשם משנה תורה באות מ' משוך חסדך, וגם סיים את ספרו בסוף הלכות מלכים באות ס. כמים לים מכסים. והלך בזה בדרכי רבינו הקדוש מסדר המשנה שפתח ג"כ באות מ' מאימתי קורין. וסיים במס': ה' יברך את עמו בשלום.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ט. בלקו"ת פרשתנו כ, ג מציין: "ועיין בזהר ויקרא דף עשרים". ובמאמר זה עצמו (לעיל יט, ג. להלן כא, ב) מציין לזהר זה דף כ' בסתם, ואילו כאן מדייק דף עשרים.

ולהעיר ג"כ מהתוועדות דשבע זו שהיתה בהמשך לכ' אב שנזכר בהשיחה מאגה"ק ס"כ, ודייק בהשיחה בזה שאגרת זו נסדרה בס"י כ'. (ועד"ז נמצא בכמה שיחות שמדייק בהס"י והדף כו' בהם מובא הענין. וראה גם שיחת ש"פ דברים תשמ"ג אות פב שנזכר "באגה"ק ס"י כ"ף בגימטריא מאה").

ויש לציין עוד מקומות אחדים עד"ז: אוה"ת שופטים ע' תתכד (בענין או"כ דהע"ס): באג"ה ס"י עשרים. (וברגיל מציין ס"כ סתם. ולפעמים (אוה"ת שופטים ע' תתל. ויקרא רצו): ס"י ק' (בכ' פשוטה)). לקו"ת סוכות פב, ב: במד"ר פ' אמור פרשה שלשים. אוה"ת בראשית ע' 64: במד"ר ויקהל ר"פ חמשים. אוה"ת חנוכה ע' 598: בזהר ר"פ בראשית בדף הראשון. אוה"ת ענינים ע' קצו (בדרוש כונת המקוה): בזהר בראשית דף חמשים. ביאור"ז ח"ב ע' תתרא: זהר אמור דף קנף.

* * *

בלקו"ת ר"פ ראה מציין: "ע"פ ויהי מקץ בדבור השני". ומזה יש להעיר להשקו"ט בפיענוח הר"ת של תיבת "ד"ה" אס פירושו "דבור המתחיל" או "דרוש המתחיל".

וכן נתפרש "דבור המתחיל" בלקו"ת סוף דברים ק, א (ב"פ). אוה"ת שופטים ע' תתכד. ביאור"ז ח"א ע' רכ.

דא"ג, הר' יהושע מונדשיין כתב (באחד מגליונות "כפ"ח" חדוש תמוז או תחילת אב) לחלק בין הציונים בלשון "כמ"ש בד"ה" שהכוונה לדרושים הנדפסים, והציונים "כמ"ש ע"פ" על אלו שלא נדפסו. ובאמת כל זה נראה מופרך מכו"כ מקומות, וצ"ע על איזה סמך כתב זה.

* * *

בגליון הקודם ע' טו מביא מד"ה באתי לגני תש"א שמציין בענין שהגלויים דתומ"צ כעת גנוזים באצ"ל כמונח בקופסא כו', לד"ה פזר נתן תרמ"ב כו'.

וע"ז מעיר בגליון שלכאו' מבואר באריכות יותר בד"ה ביום השני תרכ"ט ועטר"ת.

ואולי י"ל בשתיים: א) בד"ה פזר נתן מבואר הוא בפ"ל פסוק זה: פזר נתן לאביונים וצדקתו עומדת לעד. ב) תוכן זה בד"ה פזר נתן תרמ"ב כנראה מיוסד על ד"ה פזר נתן מאדה"ז ומאדהצ"צ (הנחות הר"פ ע' נז. ביאור"ז להצ"צ ע' 1

תסג. אוה"ת במדבר ע' א'תפז) ששם ענין זה בקצרה. לכן הציון בענין זה שייך לד"ה פזר נתן.

ודא"ג: ענין הנ"ל דכמונח בקופסא כו' מבואר גם בד"ה לה"ע דהוה רגיש עלמא בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. ושם איתא שבתפלת ר' חזיאל ובניו המשיכו האוצר למטה. ובמאמרי אדמו"ר מהר"ש (שם הובא הענין דתקס"ב) מוסיף ע"ז ע"פ האלשיך שכי"א יכול להמשיך ע"ד תפלת ר"ח ובניו (ראה תרכ"ז ס"ע תלג, ע' תלו, תמג. ועוד - ראה בהנסמן בהמ"מ לסה"מ. תקס"ב שם).

ויל"ע אם זה קשור עם מאמר אדמהר"ש המובא בשיחת ש"פ דבריה ש.ז. ובכ"מ, שכי"א מקבל המפתח להאוצר ותלו? ברצונו לפותחה כו'.

ויל"ע גם בסה"מ תקס"ב שם ר"ע שפב שמבואר שכי"א מצ"ע ע"י תשובה יכול להמשיך האוצר למטה אלא שהאחרים שלא עשו תשובה מעכבים ע"ז (עי"ש). ויל"ע אם זה קשור עם ענין הנ"ל דמסירת המפתח.

בהגליון שם שואל להמקור בכהאריז"ל שתומ"צ להוסיף אורות באצ"ל, ע"י בהנסמן בהמ"מ לסה"מ אדה"ז עה"ת ע' שכח. על ענינים ע' עד. ועוד.

הרב אלי' מטוסוב
- ברוקלין נ.י. -

ל ע " נ

האשה רבקה לאה ע"ה
בת הר"ר אלי' שיח'י'
מרקביץ

נפטרה ביום א' אלול ה'תשל"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס ע"י

הרה"ת ר' משה צבי וזוגתו פייגא שיחיו

ווינער